

Disputatio juridica inauguralis de in jus vocando

<https://hdl.handle.net/1874/340684>

9

DISPUTATIO JURIDICA
IN A U G U R A L I S,
D E
IN JUS VOCANDO,

Q U A M
FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOHANNIS van MUYDEN,

Jur. Utr. Doct., ejusdemque Facultatis in Inclyta Academia
Ultrajectina Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, & Nobilissime
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE honoribus, & Privilegiis
ritè, solenniter, ac MORE MAJORUM consequendis.

Publica disquisitioni subjicit

GERARDUS NOBEL, ROTTEROD. BAT.

Ad diem 10. Maji, horà locoque solitis.

TRAJECTI AD RHENUM;

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō Ioc LXXXVII.

VIRIS AMPLISSIMIS GRAVISSIMIS,

D. P E T R O vander **H O R S T**,

J.U.D. Collegii Architalassici ad Mosam, quod Rotterodami est, Advoca-
tato Fisci.

D. JOHANNI OUDEROGGE,

ejusdem Collegii tormentis bellicis conficiendis præposito.

COGNATIS PLURIMIS HONORANDIS.

D. GUILIELMO NIEUWPOORT,

apud Roterodamenses Mercatori vigilantissimo.

D. DANIELI à BODEGEM,

Domaniorum Celsissimi Principis Arausianensis in pagis vulgo de
Hooge en Lage Swalutwe / Quæstori fidelissimo.

D. CORNELIO vanden BERGH,

J.U.D. Civitatis Roterodamensis Scabino dignissimo.

D. JOHANNI SLECHT,

Mercatori apud Roterodamenses solertissimo.

COGNATIS ATQUE TUTORIBUS FIDELISSIMIS.

U T E T I A M

VIRO CLARISSIMO ET PERQUAM ERUDITO

D. JOHANNI van MUYDEN, JC^{to}.

atque in hac Academia, quæ est Trajecti ad Rhenum Juris Professore
Ordinario, Legum Civilium Explanatori facillimo, præsentis tempore
Rectori Magnifico, Promotori venerando hospiti suavissimo, de
me studiisque meis, quam maxime merito.

*Hasce studii Juridici
primitias*

Sacras facit

GER. NOBEL, A. & R.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
IN JUS VOCANDO.
THESIS I.

Aggressurus materiam de *in Jus vocando* præambuli loco aliquid præmitteremus de *Ordine processus Judiciarii*. Ut valide & cum effectu *Jurisdictio* exerceri possit, principem locum obtinet *in Jus vocatio*, post eam *Litiscontestatio*, *Causa cognitio* & *sententia pronunciatio*, quam demum sequitur *executio* arg. l. i. C. de *exec. Rei Jud.*

Ante omnia agitur de *in Jus vocatione* quia hæc omnium actionum instituendarum, atque adeo judicii principium & caput est. S. ult. J. de *pen. rem. litig.*

I I.

Occurrit hic nobis vocabulum *Juris*, quam significationem in hac materia sibi vindicet, videamus: accipitur variis modis; & 1. quidem sumitur pro *objecto justitia* seu *ipsa aequalitate* l. ii. pr. ff. de *just. & Jure*. 2. Pro eo quod *Legibus Civilibus* cau-

4 DISPUTATIO JURIDICA

tum est tit. ff. & C. de jur. fact. ignor. 3. Pro sententia, licet Prætor iniquam dixerit d. l. 11. ff. de Just. & Jure 4. Pro necessitudine, sic dicitur Jus cognationis l. 12. ff. de J. & J. 5. Pro titulo seu causa acquirendi Domini l. 10. ff. si serv. vind. l. ult. ff. ag. & ag. pl. arc. 6. Pro facultate legitima §. 2. J. de Reb. corpor. & incorp. l. 1. ff. de servit. 7. Pro potestate patria sive herili. tit. I. & ff. de his q. sunt sui vel al. Iur. 8. Pro jussione sive sanctione sic dicitur Jus Naturale & Gentium & Civile ut patet ex tit. I. de I. N. G. & C. l. ff. de I. & I. 9. Pro ipsa arte æqui & boni l. 1 ff. eod. 10. Pro loco in quo Jus redditur l. 1. ff. de interr. in Jure fac. & ubi Prætor cognoscit sive tribunal. l. pen. ff. de I. & I. quam significationem nos amplectimur: ac in præsentī explanabimus, quæ fuerit antiqua in Jus vocatio & quæ nova atque ita hic sufficiat de varietate vocis Juris dixisse.

I I I.

Sed videamus, antequam ulterius divagemur, quæ fuerit differentia olim in Jure inter & in Judio agere: fiebant autem quædam in Jure coram prætore scilicet, quæ ipsi iudicio constituendo specimen futuræ Litis exhibebant ut V. G. in jus vocatio, Cautio, Postulatio, summaria actionis editio, datio formula, citatio &c. quædam vero in Judio peragebantur coram Jdice pedaneo quemadmodum notio seu cognitio facti, probatio, disceptatio, conclusio & sententia &c. In Jus vocare est Juris experiendi causa vocare adversarium apud eum qui Jurisdictioni præest. l. 1. ff. de in Jus voc. l. 2. ff. si quis in Jus voc. non ierit, §. ult. I. de pan. tem. litig. Oritur Jus in Jus vocandi ex ipsa naturali equitate: videtur enim inhumanum aliquem inaudita causa condemnari; audiri vero non potest nisi quis in Jus vocatus ad disceptationem fuerit: atque ita definitione elucidata de antiqua in Jus vocatione primo venit considerandum, quod sit privata, & aliquando violenta: quod cuivis actori licuit reum propria auctoritate convenire atque admonere ut sese sequeretur in Jus, si Reus aut recusabat venire aut vadimonium promittere h. e. satisfacere iudicio sisti, invitus & obtorto collo in Jus sive ad tribunal tra-

hi

hi *Prætoris* poterat & attestationis medio duci secundum *legem XII. tabularum* quam hoc loco adicere non abs re visum.

I V.

Hæc sunt verba legis. *Si in Jus vocatus non it, antestato* (id est, actor testes advocato super eo quod agitur) *igitur in capito* (id est deinde eum arripito: *Im* veteres dicebant pro *Eum* uti testatur *Festus*) *si calvitur* (si moratur vocatus sic exponit *Gajus* in l. 223. ff. de *V.S.*) *Pedemve struit* (fugam molitur vel ut alii, si vix pedem pedi præferat) *manum endo jacio* (h. e. manum in eum injicito) *obtorio Collo in Jus rapito, trahito*: qui rapiendi mos a *Græcis* dicitur profectus: si quis olim adversarium traxisset *in Jus* præsentem aliquo teste faciebat, & talis testis *arrestatus* dicebatur: & ejus aurem in *Jus* vocans, ut sibi liceret tangere rogabat, si quod respondisset, *licet*, eo tempore testis porrigebat aurem roganti, quo facto impune adversarium *in iudicium* trahebant: aurem veteres tangebant ea de causa, quia putabant ibi *memoriam* residere, quod probat illa Phrasis apud *Plinium* l. 11. c. 45. *Est in aure ima memoria locus quem tangentes arrestamur* rectius legitur *antestamur*: hinc *vellere aurem* dicimus admonere sic *Virgilius*

Mibi *Cynthius aurem*

Vellit & admonuit

Ejus quoque tamen partis contrectatione, benevolentiae parentum captandæ causa, usos fuisse *veteres* exponit *Clem. Alexandr.* 5°. *strom.* quamobrem olim mos fuit, ut pueri patres oscularentur arreptis utrimque auribus quod *osculi* genus *Pollux* lib. 10. *χόραυ.* sic quoque *Poëta*.

Et fœtus marrona dabit, natusque parenti

Oscula compressis auribus eripiet:

& *Plautus* inquit in *Asinar.* *prehende auriculis, compara labellæ cum labellis*: Paulatim tamen prævalente pudore & reverentia, violenta deductio exolevit, quod minime humanum foret, & absque turbis vix coningeret cujus turbæ meminit *Horat.*

———— Casu venit obvius illi

Adversarius : & quo tu turpissime? magna
Exclamat voce, & licet antestari, ego vero
Oppono auriculam : Rapit in jus, clamor urimque,
 Undique concursus.

V.

Quamvis autem antiqua in *Jus* vocatio esset privata: tamen in jus vocanti hæc erant observanda 1°. *Rationem loci habere* debebat nemo enim ex domo sua vocari potest, quia *domus cuique turpissimum refugium est & receptaculum* l. 18. ff. de in *Jus* voc. si quis enim in jus vocatum vi domo extraxerit injuriarum tenetur l. 23. ff. de in *Jus* voc. putarunt enim legiflatores *saris poena eum subire qui latitando non defenditur* : l. 19. ff. d. t. sed hæc regula duas patitur exceptiones 1^a. est in *causis criminalibus* ut patet ex Nov. 17. C. 7. 2^a. obtinet in *debitis fiscalibus* l. 2. C. de exact. tribut. quamvis autem invitus ex domo in *Jus* rapi non possit, ab adversario tamen *vocari sine violentia potest*, si aditum ad se præbeat, vel à quolibet *conspiciatur* l. 19. ff. h. t. 20. ab *Asylis* aliquis in *Jus* vocari nequit, quia *ad ea perfugientes sive Liberi sive servi ab omni poena tuti erant*, ideoque licet fas esset, inde tamen extrahi nefas erat; atque illa *Asylorum sanctitas* etiam constat ex facto *Romuli* qui ut urbem jam conditam quam ocyssime repletur civibus sacrum quendam locum aperuit, ad quem quisquis licet scelestus confugiens non tantum poenæ esset immunis, verum etiam civitate donaretur : uti testantur *Livius lib. 1.* & alii plures Auct. hujus loci meminit etiam *Virgil. l. 8. Aeneid.* inquit

*Hinc lacum ingentem, quem Romulus acer asylum
 Retulit, & gelida monstrat sub Rupe lupercal.*

sic etiam posteaquam e vivis migrasset *Hercules* nepotes ejus infidias eorum, quibus avus grave damnum dedisset timentes *Athenis* asylum collocarunt unde quis abduci non poterat. Plura huic rei possent inservire, verum illa magis *historiam* quam *Jus* spectant.

V I.

2°. *Temporis opportunitas* observari debet non licet enim *vocare* illum qui *ducit uxorem* vel eam *que nubit* neque eum qui *funus prosequitur* nec *Pontificem* dum *sacra peragit*, nec eos qui *propter loci Religionem sese inde movere nequeunt* l. 2. in med. ff. h. t. quod multi intelligunt de *Monachis & Eremitis*, alii de illis qui *ad asyla confugerunt*, alii de *Edituis*, seu *templorum custodibus*, alii de *omnibus iis qui sacris interfunt* ita ut nihil certi statui possit; præterea nec eum *vocare licet qui equo publico causa publica transvehitur* d. l. 2. ff. h. t. quod verosimiliter intelligendum est non de *solenni tantum transvectione Equitum Romanorum* sed de *omnibus qui ad publica negotia peragenda transvehuntur*, quia *eos nullis aliis negotiis occupari convenit* l. 8. §. ult. l. 12. 15. ff. de legat. 3°. *Ratio personarum* est habenda ne scilicet *vocentur illi qui in jus vocari nequeunt*.

V I I.

Cum tres hujus *Edicti* partes sint jam de *prima* agemus, qua *Prætor* quasdam personas omnino *in jus vocari* prohibet. Et 1°. occurrit *servus* quem *vocari non posse* manifestum est, quia *personam standi in judicio non habet* l. 3. in princ. ff. ne qu. eum q. in jus voc. 2°. *Impubes & furiosus*. 3°. *Magistratus majores* quamdiu sunt cum *imperio & aliquem coërcere possunt*, qui omnes enumerantur in l. 2. 3. 4. ff. de in jus voc. *Secunda* parte edicti quæ certa tantum conditione, prævia scil. *venia Prætoris* *vocari poterant*, *Tertia* erat quæ *pœnale judicium in secus facientes pollicetur*; sed videamus hic de *Secunda*; Illos inter referuntur 1. *Parentes & Patroni* l. 4. §. 1. ff. h. t. l. 2. C. eod. *Parentes* hic intelligitur utriusque sexus, nec tantum *primi gradus sed ulteriores ascendentes*. l. 4. §. 2. ff. h. t. Etiam *parentes adoptivi* quamdiu durat *adoptio* l. 10. §. 7. ff. h. t. & *naturales* l. 4. §. fin. l. 6. 7. 8. ff. h. t. *Patroni* appellatione continentur *Uxor, Liberi, & omnes patroni hæredes*; l. 2. C. h. t. etiam *extranei hæredes*. l. 1. & 2. C. d. tit.

Hoc

Hoc edictum multi extendi volunt ad Socerum & Socrum Vitricum & Novercam, Maritum, Dominum Fendi, Praeceptores, Sacerdotem Parochialem &c. sed hæret hic aqua: quia *Jus erubescit sine lege loqui*. Et mens legislatoris non fuisse videtur hæc eo producere quia *Jus speciale atque judicia pœnalia extendi non possunt sed potius restringuntur*: si quis itaque injussu Prætoris tales, quales memoravimus, vocarit, ille tenetur ex tertia parte Edicti quæ refertur in *l. pen. ff. h. t.* (qui enim simpliciter prohibentur vocari, *Jure Civili satis tuti videntur*.) & habet alter conditionem pœnalem adversus illegitime vocantem ad 50. aureos *l. 12. l. pen. ff. h. t.* sibi applicandos: quod si reus non habeat in ære luat in pelle *l. ult. ff. d. t.* Liberti idcirco etiam a Præfecto Urbi extra ordinem castigari possunt *l. 25. ff. h. t.*

VIII.

Describitur hæc actio in factum ex Edicto de in *Jus* vocando quod sit actio Personalis, Prætoris, annalis quæ datur Parenti, Patrono aliisque qui eorum loco sunt contra Edictum sine venia in *Jus* vocatis, adversus eum qui vocavit, in pœnam 50 annorum, actori applicandam *l. 12. l. 24. & 25. ff. h. t.* hæc actio non datur heredi nec in heredem. *d. l. 24. ff. h. t.* quamvis alioquin pœnales actiones hæredibus non denegentur, cujus forte ratio est quod hæc actio intendat vindictam privatam, & per sequatur illatam injuriam, & ita instar actionis injuriarum hæc hæredi quoque non competit §. 1. *J. de Perp. & tempor. act.* Ab hac pœna non excusat Imperitia aut rusticitas, neque enim Rusticitas unquam excusat in iis quæ ex Ratione naturali prodeunt qualis est reverentia *l. 2. C. h. t.* Non intelligenda hic est qualibet & Communis reverentia quæ & senibus præstatur *l. 5. pr. ff. de J. insumit.* sed talis quæ ex causa conjunctionis, vel necessitudinis aut beneficii accepti inter vocantem & vocatum intercedit *d. l. 2. C. h. tit.* alia huc pertinentia brevitatis causa mittimus, atque ita hæc de veteri in *Jus* vocatione dixisse sufficiat multum autem ab ea differt hodierna citatio quæ publica autoritate magistratus fit per apparitores. ut patet ex *auth. off. C. de Litiscontest. l. 9. C. de bon. auctor. jud. poss. l. ult. C. de*

C. de in jus voc. & quamvis in *jus vocatio* & *Citatio* sæpius confundantur: tamen differentia quædam interveniunt, quas notare breviter propositi nostri nunc est: *Illa* fiebat *privata auctoritate*; *hæc* vero jussu *Prætoris* per *præconem*, *illa* in *Jus*, *hæc* in *judicium*, *illa* ante, *hæc* post *litiscontestationem*, *illa* actionis *impetranda*, *hæc* facti *examinandi* causa fiebat.

I X.

In *jus vocatio* hodie recte dicitur *Citatio*, quæ commode ita definitur. *Citatio est legitima Rei ad judicem ipsius jussu atque auctoritate facta vocatio juris experiundi causa.* Dividitur *Ratione formæ* 1. in *Realem* & *Verbalem*: *Realis* est quæ fit per manus *injectionem* & *persenæ apprehensionem*, ob *delictum* vel *es alienum aut aliam justam causam*. Hæc vulgo vocatur *Arrestatio* *Improprie* autem dicitur *Citatio* & habet locum in *gravioribus delictis*: imo & in *causis civilibus* necessitate urgente, ut si *reus comparere recuset*. *l. 6. C. quom. & qu. jud.* item si *suspectus sit de fuga* ut ostendit. *l. 10. §. 16. ff. q. in fr. cred.* ubi cum id liceat ex *causa debiti civilis*, multo magis licere debeat *ex crimine*; ne illud maneat *impunitum*; atque ideo etiam consuetudo generalis *arrestationem* permittit *forenssem*, quod consistat in *sumptibus*, qui fieri possent ad *persequendum debitorem alibi commorantem*, evitandis: Hæc *Citatio* requirit *mandatum judicis prævium*. *l. 3. C. de exhib. reis.* ratio est *nequis inique ledatur*. excipere tamen *inventum in flagranti crimine*, quod *latiorem indaginem* necesse non habet, quem tum temporis *officialis* recte apprehendit sine ullo *mandato*.

X.

Verbalis citatio fit, vel quando *viva voce*, vel *insinuatione decreti judicialis* denunciatio fit: atque hæc quidem subdividitur in *Ordinariam*, quæ etiam *privata* dicitur: & est illa quæ fit per *apparitorem ipsi Reo*, vel *ad ejus domum* aut per *litteras*: Et *extraordinariam* quæ etiam *publica* dicitur & fit per *edictum publicum*,

B

cum

cum *valvis templi*, aut *Curia* aut *portis* affigitur, vel ex *publico loco* per vocem *Praconis*, aut pulsum campanæ denuntiatur. Hęc autem regulariter locum non habet: sed tunc temporis cum *Ordinaria* commode fieri nequit, ut si *debitor sit vagabundus*, etiam cum locus in quo quis citari debet non est tutus: item in concursu plurium creditorum &c. *Gail. l. 1. observ. 57. 20. Ratione effectus* dividitur in *simplicem*, quæ & *dilatoria* dicitur, ad quam si reus non compareat non tamen fit *contumax*: nisi *tertiâ fuerit vice iterata*. habent autem singulę *citationes simplices* terminum 10 dierum *l. 68. & 69. ff. de judic. l. 8. & 9. C. quom. & qu. jud. & peremptoriam* quę *ulteriorem dilationem non concedit*: sed si reus non compareat, adversus ipsum ut *contumacem* proceditur; in ea vel additur hæc vox *peremptorie*: vel talis clausula *si citatus non compareat Judicem tamen cogniturum & pronuntiaturum prout equum & justum videbitur*, *l. 71. ff. de judic.* Hęc *citatio f. Civ. regulariter* fit post *tertiã dilationem l. 68. & seqq. ff. de Jud.* interdum post *unam & alteram* interdum *ab initio*, modo tum in se non habeat pauciores dies, quam tres *dilatoriæ* habent *l. 30. l. 72. d. tit.*

X I.

Causa Efficiens Citationis est *Jussus* *judicis competentis* seu commissio, quæ facienda est nuntio seu apparitori ad hoc ut *Citationem* exæquatur, ac deinceps relationem faciat *arg. l. 29. §. ult. in verbis a Preside. ff. de minor. l. fin. ff. de Jurisd.* qui *Judex* intelligitur *Ordinarius*: de delegatis dubium est; & verus est delegatos citare posse, cum absque *Citatione Jurisdictionem* expedire non possunt *l. 2. ff. de Jurisd.* *Causa impulsiva Citationis* est *instantia* & *petitio partis*, parte enim non petente *judex proprio motu* neminem citat *l. 4. §. 8. ff. de Damno inf. l. ult. C. de bon. aut. jud. possid.* nisi in *causa publica* *citatio fiat l. 1. pr. C. de Cust. Reor.* *Citationem* autem petere possunt omnes, quicumque aliquem convenire possunt & legitimam personam standi in *judicio* habent *l. 1. & 2. C. q. leg. Pers. st.* *Causa instrumentalis* est *executio apparitoris* sive *ministri publici*, cui *asserenti se Citare jussu* *Judicis an fides*

des haberi debeat citato, controversatur? Quod Jure inspecto non videtur cum ista, assertio contineat factum alienum & solennitas commissionis sit intrinseca, quæ non præsumitur, nisi probeatur; consuetudine tamen multis in locis receptum ut fides habeatur nuntio asserenti se ex mandato citare; atque etiam hoc certum est, relationi apparitoris de legitime facta citatione stari, quia *in hoc versatur illius officium in quo electa persona industria*, ut pro eo semper sit præsumptio & ei fides habeatur. Quod affirmat *Gail. l. 1. C. 54. §. 4.* nisi contrarium probeatur, ut etiam *Menoch. de arb. Jud. quest. Casu. 112.*

X I I.

Citari possunt omnes, quorum principaliter interest, quorumque causa agitur & illorum hæredes *l. 47. ff. de R. Jud. l. 39. ff. de adopt.* quod si reus citatus non sit sententia eo incio lata, nulla est. *l. 47. ff. de R. Jud. Treml. l. 1. disp. 4. rh. 6. Litt. A.* Illud quæritur an is etiam Citari debeat qui præsens est in Judicio? affirm. *Wesemb.* atque ita in praxi servari testatur, nec sine ratione cum citatio fit etiam ut instructus citatus adsit. Citari non debent 1. illi qui præsentis actum impedire nequeunt, & quibus invitis judicium peragi potest. *l. 4. §. 3. ff. de fideic. libert. l. 26. ff. de R. J.* 2. Impuberes & furiosi. 3. Magistratus major penes quem est imperium & majestas, quem pro tempore Prætor in jus vocari noluit propter ejus dignitatem *l. 1. ff. b. t.* annuus enim cum esset magistratus apud Romanos parum interesset actoris differri negotium in tempus, donec is quocum agendum, magistratu abiisset: adeo ut ne quidem agi posset de delicto in ipso magistratu commisso, sed ita in *majori magistratu* aliud observabatur *in minori l. 32. ff. de injur.* excepto tamen *crimine repetundarum.* Quid si cum pupillis causa sit agenda citandi sunt illorum tutores *l. 1. §. ff. admin. & per tutor.* si vero tutores non habeant, citari possunt consanguinei ut pupillo constituent Curatorem ad litem, qui & ab ipso giudice constitui potest *l. 1. 2. §. 3. ff. q. pet. tut.* Puberes quoque citari possunt aut Curatores eorum, puberes quidem judicium

non peragunt sed *Curatorem ad litem* etiam inviti accipere tenentur §. 2. *J. de Curat.*

X I I.

Partes *Citationis* consistunt tum in *Conceptione* tum in *expeditione* conceptę ; In *Conceptione* requiritur 1. *Nomen & Cognomen* judicis citantis l. 30. ff. *de Jud.* ut Citatus sciat citantem esse judicem competentem vel non *Gail. l. 1. observ. 48.* In Ordinario tamen judice sufficit si *dignitatis & officii nomen* exprimat *Bachov. ad Treuil. vol. 1. D. 4. §. 3. L. 8. A.* 2. *Nomen & cognomen Citati* ut is cognoscat an citatio ipsum concernat, ut fraudibus obvietur, ne actor variare possit. *C. cum multis §. fin. & Cap. Pastor. de rescript. in 6°.* Sub generali ergo nomine, veluti *Consortii*, citatus comparere non tenetur : quia *singuli suis nominibus propriis sunt citandi* *Gail. l. 1. observ. 48.* recte tamen *Universitas* vel *Collegium* generali nomine citatur DD. communiter. 3. *Nomen & Cognomen illius qui citationem impetravit*, ut exinde qui Citatur certius deliberare possit num contendere, num cedere velit, tum ut Citatus videat judicem imploratum officium suum impertiisse l. 68. ff. *de judiciis.* 4. In *Citatione* requiritur ejus *Causa* : ut citatus instructus adesse possit. *Gail. l. 1. observ. 51.* an vero Citatus ad *Certam causam* cogi possit, ut ad aliam quam Citatus, respondeat Q^r, & manifeste probatur negativa sententia ex l. 2. §. 3. ff. *de jud. dissentit vero Gail. d. l. 1. obs. 51.*

X I I I.

Ratione *Expeditionis* requiritur 1. ut *Citatio fiat per apparitorem* sive ministrum publicum jussu judicis : 2. ut fiat *debito modo* nempe ipsi citato si domi sit, aut alioquin ex domesticis cuidam, ut *Uxori, Liberis, Famulis*, etiam potest fieri *vicinis.* 3. *Ut fiat debito tempore & non die feriato.* 4. *Requiritur relatio apparitoris,* qua nimirum nuncius omnia
cum

cum suis circumstantiis judici refert, Ut relationi plena fides adhibeatur in illis quæ Citationem spectant: sin vero hæc requisita fuerint omissa citatio nullius erit efficacix, quæ tamen conualescit, si Citatus nihilominus compareat. *vid. Gail. dd. ll.*

X I V.

Properemus ad Causas in quibus citatio facienda, & quidem in omnibus illis in quibus causæ cognitio etiam levissima est necessaria, quia *principium & fundamentum est omnis Judicii* §. ult. *I. de pœn. tom. litig.* tum quia *Citatio est species defensionis*, quæ cum sit *Juris Naturalis* l. 3. ff. de *I. & I.* nunquam denegari potest.

X V.

Coronidis loco transimus ad effectus qui præcipue in eo consistunt 1. Quod operetur *præventionem Jurisdictionis* concurrentis l. 19. ff. de *Jurisd.* l. 4. C. de *in Jus voc.* 2. *Inducit litispendentiam*, qua durante nihil est innovandum ut patet *tot. tit. C. de litiscontest.* 3. *Interrumpit præscriptionem* l. 2. C. de *ann. Except.* l. 7. & ult. C. de *prescript.* 30. vel 40. ann. 4. Si Citatus non compareat proceditur contra eum tanquam, contumacem l. 73. §. 3. ff. de *Jud.* nisi iusta causa doceatur absentix d. l. 73. §. 3. 5. *Si ipse actor non compareat absolvitur reus* ab instantia judicii: nec ante auditur actor quam si omnes sumptus eo nomine solverit. Atque hæc pro nostro quidem instituto sufficiant, si quæ non satis limata lectori occurrant æqui bonique consulat, alias enim pro nobis militat illa *Jctorum* regula. *Neminus ultra posse obligari.*

F I N I S.

A N N E X A.

I.

Mandator vulneris tenetur de Cade subsecuta.

II.

Si quis vitiatam duxerit pro virgine, nuptia consistunt.

III.

In mutuo fit alienatio.

IV.

Nuptia sine consensu parentum contracte non subsistunt, etsi sit subsecuta copula.

V.

In Emphyteusi non desideratur necessario scriptura.

VI.

Pœna Capitalis obrinet in violatoribus murorum in municipiis.

VII.

Fera capta in fundo alieno fit capientis.

VIII.

Major 17. annis potest esse procurator ad lites.

IX.

Fidejussor in majorem summam acceptus quam debitor principalis nullo modo tenetur.

X.

Princeps nemini sine justa causa potest jus auferre.

A D
ERUDITISSIMUM JUVENEM
GERARDUM NOBEL,

Cum in Utroque Jure
MORE MAJORUM
Doct̄or renunciaretur.

OBELI, patriis ingens virtutibus, olim
Rotta quibus fasces tuto permisit habendos;
Cum vaga discordi laceraret flamma tumultu
Et vitā, & Proavūm quæsitam sanguine pa-
cem :

Dum tibi laurigerum splendet caput omne coronā,
Assuetas tenui rapiunt majora Camænas
Gaudia, & excelso faciunt resonare canore.
Dudum diva Themis segetes qua Rhenus amœnas
Alluit, & latos surgunt arbuſta per agros
Et Zephyro, & volucrum dulci resonantia cantu
Trajectum circa, cœlo delapſa sereno
Creditur, ut festam celebraret numine lucem:
Ignotumque diu; tantos cui portet honores,
Et non exiguæ transmittat nomina famæ.
Sed tamen, ut veſtræ sentire recondita mentis
Muſa mea, & laudes potuit ſpectare futuras
Omnes gratanti cecinerunt omnia plauſu.
Poſtquam ſic audita ſoqui Themis ipſa, Tibique
Non vulgare dedit ſignum Dea juſta favoris.

En

En ego, quæ vigili tueor moderamine Jura,
Fasque fidemque fero, sanctæ tutela quietis,
Offero, quæ nunquam fessi meruere labores
Serta comas cinctura tuas, Insigne decorum,
Quod rapidis allata vehit tibi gloria pennis.
Hic virtutis honos, merces præclara laborum
Deside quam vitâ depressus nemo reportat.
I neque magnorum sic degener ipse Parentum,
Insignes animo forti molire triumphos;
Nam te fata manent non infelicia vitæ;
Forfitan & memores Priscorum gloria cives
Excitet, ut simili prognatum laude coronent.
Hæc Dea, venturi quondam non inscia vates.

Interea nitidi lapsi per nubila cygni
Aërias multo perfundunt lumine nubes,
Quas Paphiâ huc advecta Venus tellure serenat:
Et mea Trajecti quoque mollia numina adorant,
Et mea, quæ deceant, sunt jura potentia dixit.
Sit ratum quodcunque Themis tibi præcinit omen;
Sed castris concede meis, & dulcia porro
Disce pati, juvenis, castæ præcepta puellæ:
Illæ deliciæ, sincerior illa voluptas
Spes generis stirpisque tuæ, quæ floreat usque.
Jamque ego, jam video tenues adolescere Myrtos,
Virgineaque Tibi necti de fronde corollas.
Non ita serpenti vitis complectitur ulmum
Tramite, quam brachiis Dominæ cingeris amatæ.
O tibi læta dies, avibus ventura secundis,
Qua beet optatos felix Hymenæus amores.

Sic Citherea. Viam, quæ ducit splendida Cypron
Ingreditur, Charites, & Cætera, dulcis Amorum
Turba rosas spargunt; quibus omnis odorem
Æther, & insolitum diffundit in arva calorem.

Interea

Interea socios ad tempora læta vocatos
Aut epulæ, aut salibus conspersus sermo jocosis
Detinet, aut alia fallunt dulcedine tempus.
Pars ter fausta canit, choreas agit altera festas:
Cætera spumoso carchesia plena Lyæo
Ponit, & antiquos meminit calefacta sodales:
Et modo transactæ recolit pia gaudia vitæ
Et modo fumiferas tumidè confurgit in ausus.
Hos Patriæ benè cura subit, sanctusque verendæ
Libertatis amor; blandum bibit alter amorem,
Sublimique suam veneratur Phyllida voto.
Omnes lætifono componunt murmure lucem.

J. T A R G I E R.

M. D.

C

A D

AD

Generosum Nobilissimumque

VIRUM JUVENEM

D. GERARDUM NOBEL,

Cum post doctam de in jus vocando disputationem in Alma
Academia Ultrajectina

MORE MAJORUM

J. V. Doctor pronuntiaretur.

Usque ades? mirare virum documenta loquentem,
In quem profudit cumulo sat divite diva
Quicquid habet gremio dulci ingeniosa Minerva;
Cui Musa Phœbusque potens non vana dedere
Omnia, quem placidis cinxit Themis aqua lacertis:

Cernite Castalio potantem fonte, corusca
Qui petit Adnidum stridentia limina jure:
Cernite quem Veneres dulces, quem splendida mater
Et quem Syrenes faciles comitantur ubique:
Qui miranda refert generoso parva labore
Sedulus en Iuris, cernit penetrata cuncta
Palladis, hic summa sapiens scandit Themidosque
Culmina, dum remanet justo sic victor utroque:
Pluraque Promittit gravida mentis generosa
Commoda spes, vultuque modestus vaticinatur
Omnia leta nobis: sic leges nocte dieque
Evoluisse juvat, fausto sic Numine; pergas
Quo mentis pulchra te animosus clamitat ardor
Et tua sorte becent Divi bene cepta benigna.

Hoc κειμήλιον & exile monumentum
sacrum fecit amicitiae nobilissimi
Candidati.

A. V. EDENBURCH

Delph. Batav. J. U. ST.

G E L U C K - W E N S C H

Gedaen aen den

H^{EE}R GERARD NOBEL,

Wanneer by met groote Lof sijne Redencaveling van voor 't
REGT ROËPEN hadde staende gehouden, en met
aller toefwijchinge der BEYDEN REGTEN
Doctor wiert verklaert.

Aer dat meer overvloet van wijsheit en van jaren
U 't Lage School ontrock, en s' Meesters
straffe hant,
Liet g'al die Slaverny en Kinder-lessen varen,
Uw' geeft kreeg grooter lust, gy socht naer
hoger trant

Van g'leertheit, dies dees *Stadt*, wiens overoude muren
Den stillen *Rhijn* bespoelt, en welkers Roem en Eer
Al overlang een Tal van Eeuwen ging verduren,
Van U verkofen wierd, gy sloegt u hier ter neer;
Daer vondt g'uw' volle Rust, en keur van Wetenschappen
En Mannen wel doorkneet, en g'heel gespist van brein,
Die u den rechten weg, maer stijl, doch vast van trappen
Dan baenden tot het *Recht* des wijt vermaerd' *Romein*:
Hier was dan stof genoeg, hier waren vaste banden
Van *Recht* en *Billikheit*, met Re'en aen een gevoegt,
Dit hielp u Leergier' Geeft gestadig meer aen 't branden,
Hier was u vol vermack, hier was al u genoegt,
Hier queet g'u dapper in by dagen en by nachten,
Dit was alleen uw' wensch, uw' yver, en uw' lust,
Gy gingt' dees gulden Schat met hert en ziel betrachten,
(En brand' in *Rechten* vlam die niet en dient gebluft:
Gy liet uw' noyt de moet oft' herte dan ontsincken,
Al vondt gy hier of daer wat moeyt' of swarigheid
Maar liet soo veel te meer uw' Dapperheit daer blincken
En toond' uw' onvermoeyt in all' uw' arrebeyt.

Men

Men trachte dan met recht dees tijdt u breyn te çieren,
(Gy streeft met billikheit ook naer der Eeren-kroon)
Doch *Themis* vlecht al *Myrth* en *Pallas* al *Laurieren*
Ter çierfel van uw' hooft, tot u verdienden loon:
Sy wachten met verlang' u voor al aen den Drempel
Van 't Godgewijde Choor, ja al haer hof en stoet
Staet tot u vreucht bereydt in 't midden van den Tempel
En yder vol begeert dat hy sijn lusten boet
Om *Themis* voesterling, met Eer bela'en t'aenschouwen
Die daer het *Heylig Recht*, gelijk een dapper Helt
Met vollen moet beweerd', en aerdig ging ontvouwen,
Soo! dat de bitse tong daer sels van stont verfelt;
Men ga dan nu te recht met vreugde langs de trappen
Van 't heylig Capitoel, ter uwer komst bereydt
Daer gy met Zegenprael dan henen komt te stappen
Door d'Hooge School haar stoet met blijdschap begeleydt.

Symbolum. *Nihil est ab omni parte
beatum.*

*Hæc paucula, Pyladeæ amicitiaæ testi-
monium, Musis invitis, Candidato
deproperavit amicus.*

